

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์การอ้างอิงสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏใน
บรรณานุกรมและเชิงอรรถของวิทยานิพนธ์สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรม-
ศาสตร์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ถึงปี พ.ศ. 2533 จำนวน 438 เล่ม ซึ่ง
จำแนกออกได้ดังนี้

1. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวน 292 เล่ม
2. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จำนวน 146 เล่ม

การที่นำเอาวิทยานิพนธ์จาก 2 สถาบันนี้เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษา
เพราะจากการศึกษาหลักสูตรการสอนของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ที่เปิดสอน
วิชานิติศาสตร์ ในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต พบว่า คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย และคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นสถาบันเพียง
2 แห่งเท่านั้นที่มีหลักสูตรการสอนและลักษณะวิธีที่ใกล้เคียงกัน นิสิตและนักศึกษา
ทุกคนจะต้องเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาโทมหาบัณฑิต ส่วนการเลือกศึกษาวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2515 เป็นต้นไปนั้น
เนื่องจากปี พ.ศ. 2515 เป็นปีแรกที่มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
จากภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่คณะ

นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2481 ซึ่งมีความแตกต่างในช่วงเวลาถึง 34 ปี ดังนั้นจึงได้ กำหนดปีการศึกษา 2515 เป็นปีเริ่มต้น สำหรับการกำหนดวิทยานิพนธ์ถึงปีการศึกษา 2533 นั้นเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ได้ทำการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการศึกษาวิชานิติศาสตร์ในประเทศไทย และการวิเคราะห์การอ้างอิง

2. แบ่งสาขาวิชาของวิทยานิพนธ์

การแบ่งสาขาวิชาของวิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ของภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แบ่งออกเป็น 4 สาขาวิชา โดยมีได้ระบุว่าวิทยานิพนธ์เล่มใดอยู่ในสาขาวิชาใด ดังนี้ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2534 : 5)

สาขาวิชากฎหมายมหาชน

สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ

สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ

สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

สำหรับวิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 ธรรมศาสตร์ ได้มีการจัดแบ่งและระบุสาขาวิชาไว้อย่างชัดเจนโดยบัณฑิตวิทยาลัย
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าวิทยานิพนธ์เล่มใดอยู่ในสาขาวิชาใด
 ซึ่งได้แบ่งไว้ 5 สาขาวิชา คือ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2532 : 37)

สาขาวิชากฎหมายเอกชน

สาขาวิชากฎหมายมหาชน

สาขาวิชากฎหมายอาญา

สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ

สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ

แต่ในการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งสาขาวิทยานิพนธ์ออกเป็น 6 สาขาวิชา ดังนี้

สาขาวิชากฎหมายมหาชน

สาขาวิชากฎหมายเอกชน

สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ

สาขาวิชากฎหมายอาญา

สาขาวิชากฎหมายสังคม

สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ

สำหรับเหตุผลในการจัดแบ่งวิทยานิพนธ์เป็น 6 สาขาวิชา โดยเพิ่ม
 สาขาวิชากฎหมายสังคมนั้นเนื่องจาก

1. จากการศึกษาจากเอกสารซึ่งเรียบเรียงโดย ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์

(2526 : 47-51) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานิติศาสตร์และสาขาวิชาอื่น ๆ ได้จำแนกกฎหมายออกเป็น 3 สาขา ได้แก่

กฎหมายมหาชน

กฎหมายเอกชน

กฎหมายสังคม

โดยกล่าวว่ากฎหมายมหาชนเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน หรือระหว่างเจ้าหน้าที่ หรือใช้อำนาจของรัฐกับเอกชน หรือระหว่างองค์กรของรัฐกับเอกชน ในฐานะที่ฝ่ายหนึ่งเป็นใช้อำนาจปกครองและอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้อยู่ใต้อำนาจปกครอง ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขของสังคมที่มีคนจำนวนมากอยู่ร่วมกัน ตัวอย่างกฎหมายมหาชน เช่น กฎหมายอาญา รัฐธรรมนูญ สำหรับกฎหมายเอกชนนั้น เป็นกฎหมายที่บัญญัติความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนกับเอกชน หรือระหว่างรัฐกับเอกชนในฐานะที่เท่าเทียมกัน ตัวอย่างกฎหมายเอกชน เช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์ เป็นต้น

ส่วนกฎหมายสังคม เป็นกฎหมายประเภทใหม่ มีลักษณะความเกี่ยวพันระหว่างกฎหมายมหาชนและกฎหมายเอกชน เช่นกฎหมายแรงงาน กฎหมายประกันสังคม เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้น เพื่อความสงบสุขและความเป็นธรรมในสังคม กฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านี้ เกิดขึ้นเพื่อที่จะรักษาความเป็นธรรมระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย เพื่อมีดุลยภาพระหว่างกัน จึงเรียกกฎหมายใหม่นี้ว่า กฎหมายสังคม

2. การจัดหมู่สรรพวิชาในโลกนี้ ตามการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ (Dewey Decimal Classification and Relative Index 1979) ในหมวด 340 กฎหมายนั้น ได้มีการจำแนกหมวดย่อย 344 กฎหมายสังคม โดยมีการกำหนด ขอบเขตไว้อย่างชัดเจนว่าครอบคลุมเนื้อหาเพียงใดบ้าง

ดังนั้น จากการที่ผู้ทรงคุณวุฒิและระบบการจัดหมู่สรรพวิชาระบบทศนิยมของดิวอี้ได้มีการจำแนกกฎหมายสังคมเป็นกฎหมายอีกสาขาหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้จำแนกขอบเขตเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ออกเป็น 6 สาขาวิชา โดยเพิ่มสาขาวิชากฎหมายสังคมดังกล่าว ทั้งนี้โดยพิจารณาจำแนกสาขาวิชากฎหมายสังคมออกจากสาขาวิชากฎหมายทั้ง 4 สาขาวิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 5 สาขาวิชา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำหรับวิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้กำหนดสาขาวิชาไว้แล้วนั้น ในการจัดแบ่งสาขาวิทยานิพนธ์ใหม่ ออกเป็น 6 สาขาวิชา จากเดิม 5 สาขาวิชานั้นพบว่าสาขาวิชาสังคมซึ่งได้กำหนดเพิ่มนั้น จะแยกจากสาขาวิชากฎหมายมหาชน เอกชน และธุรกิจ ทั้งสิ้น 7 เล่ม ดังนี้

1. ชัยยงค์ พึ่งภักดี เรื่อง ผลกระทบของกฎหมายแรงงานต่อสัญญาจ้างแรงงาน
สาขาวิชา กฎหมายเอกชน
2. อีรพงศ์ จิระภาค เรื่อง การยุติข้อพิพาทแรงงานโดยศาลแรงงาน
สาขาวิชา กฎหมายเอกชน
3. พรเทพ ปิยวัฒนเมธา เรื่อง กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ : อุปสรรคการจัดตั้งและปัญหาทางกฎหมาย
สาขาวิชา กฎหมายเอกชน
4. วิชัย เอื้ออังกฎกุล เรื่อง อำนาจบังคับบัญชาของนายจ้าง
สาขาวิชา กฎหมายเอกชน

5. วินัย ภู่วโรจน์ เรื่อง สัญญาจ้างแรงงาน : ศึกษาในแง่ลักษณะ
ของนิติสัมพันธ์
สาขาวิชา กฎหมายธุรกิจ
6. สมศักดิ์ สุรพรธาราวงค์ เรื่อง มาตรการคุ้มครองลูกจ้างทางกฎหมายใน
กรณีเลิกจ้าง : ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมาย
ไทยกับกฎหมายต่างประเทศ
สาขาวิชา กฎหมายมหาชน
7. สุชาติ ศวีรกร เรื่อง อำนาจฝ่ายปกครองตามกฎหมายคุ้มครอง
แรงงานของไทย
สาขาวิชา กฎหมายมหาชน

สำหรับรายละเอียดของขอบเขตเนื้อหาของกฎหมายทั้ง 6 สาขาวิชานั้น
มีดังนี้

1. สาขาวิชากฎหมายมหาชน ครอบคลุมถึงกฎหมายปกครอง กฎหมาย
รัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเป็นกฎหมาย
ที่รัฐมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือเอกชน แต่ยกเว้นกฎหมายอาญาและกระบวนการ
ยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นกฎหมายที่รัฐมีอำนาจบังคับบัญชาเหนือเอกชนเช่นกัน
แต่ในที่นี่ได้จัดแบ่งไว้ต่างหาก เนื่องจากสาขาวิชากฎหมายอาญานั้นได้มีการจัดแบ่ง
ไว้อย่างเด่นชัดในเรื่องการสอนของสถาบันที่มีการสอนวิชานิติศาสตร์ทั้งในประเทศ
และต่างประเทศ

2. สาขาวิชากฎหมายเอกชน ครอบคลุมกฎหมายครอบครัว กฎหมาย
เกี่ยวกับนิติกรรมและสัญญา กฎหมายเกี่ยวกับการประทุษร้ายส่วนบุคคล กฎหมาย

ทรัพย์สิน กฎหมายมรดก กฎหมายการก่อตั้งสมาคมองค์การต่าง ๆ กฎหมายพาณิชย์
 กฎหมายการธนาคารและการประกันภัย กฎหมายเกี่ยวกับหลักทรัพย์การซื้อขาย

3. สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ ครอบคลุมถึงกฎหมายภาษีอากร
 กฎหมายลิขสิทธิ์ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการลงทุนทางธุรกิจทุกชนิด

4. สาขาวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
 ครอบคลุมกฎหมายอาญา กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และความผิดทางแพ่งที่
 เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

5. สาขาวิชากฎหมายสังคม เป็นสาขาวิชาที่จัดแบ่งเพิ่มขึ้นเพื่อความ
 เหมาะสม โดยยึดหลักการจัดแบ่งตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยและระบบการจัดหมู่
 ระบบทศนิยมของดิวิตังกล่าว ซึ่งครอบคลุม กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายแรงงาน
 กฎหมายประกันสังคม กฎหมายพิทักษ์ความปลอดภัย กฎหมายสาธารณสุข และ
 กฎหมายการศึกษา

6. สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ ครอบคลุมถึงกฎหมาย
 ระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีเมือง
 รวมทั้งสนธิสัญญาระหว่างประเทศ อนุสนธิสัญญาระหว่างประเทศ และข้อ
 ตกลงระหว่างประเทศ

จากการแบ่งเป็น 6 สาขาวิชาดังกล่าว พบว่าในแต่ละสาขามีปรากฏ
 จำนวนวิทยานิพนธ์ดังนี้

	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
1. สาขาวิชากฎหมายมหาชน	63 เล่ม	17 เล่ม
2. สาขาวิชากฎหมายเอกชน	57 เล่ม	36 เล่ม
3. สาขาวิชากฎหมายธุรกิจ	61 เล่ม	39 เล่ม
4. สาขาวิชากฎหมายอาญา	65 เล่ม	36 เล่ม
5. สาขาวิชากฎหมายสังคม	36 เล่ม	7 เล่ม
6. สาขาวิชากฎหมายระหว่างประเทศ	<u>10 เล่ม</u>	<u>11 เล่ม</u>
รวม	<u>292 เล่ม</u>	<u>146 เล่ม</u>

3. สร้างแบบฟอร์มวิเคราะห์การอ้างอิงสิ่งพิมพ์ในวิทยานิพนธ์สาขาวิชา
นิติศาสตร์ โดยศึกษาแนวทางจากเอกสารต่อไปนี้

La Borie, Tim and Halperin Michael. "Citation Patterns in
Library Science Dissertations." Journals of
Educations for Librarianship 16 (Spring 1976) :
271-283.

Navanitaya Intrama. "Some Characteristics of the Literature
of Public Administration," Ph.D. Dissertation,
Indiana University, 1968.

Omoruyi, L. "Social Science Dissertations : Characteristics
of Bibliographic Citation. "Unesco Bulletin for
libraries. 32 (May-June 1978) : 172-177.

อารีย์ ชื่นวัฒนา. "การวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย."

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

4. ทดสอบแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างถึงสิ่งพิมพ์ โดยการสุ่ม
วิทยานิพนธ์จำนวน 24 เล่ม จากวิทยานิพนธ์จำนวน 438 เล่ม ที่จะนำมาเป็น
หน่วยของการวิเคราะห์ โดยแบ่งออกเป็นวิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12 เล่ม จาก 6 สาขาวิชา สาขาวิชาละ 2 เล่ม วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 12 เล่ม จาก 6 สาขาวิชา สาขาวิชาละ 2 เล่ม ทั้งนี้เพื่อ
ทดสอบว่าแบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างถึงสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้น สามารถนำมาใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจึงได้นำ
แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างถึงวารสารมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อนำไปใช้ในการ
วิจัยต่อไป

แบบฟอร์มการวิเคราะห์การอ้างถึงสิ่งพิมพ์ (ภาคผนวก ก หน้า)
แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ มีเนื้อหา
ครอบคลุม ชื่อผู้แต่ง ชื่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา สถาบันการศึกษา และขอบเขต
เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ โดยเพิ่มรายการลำดับที่ของวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มไว้ด้วย
เพื่อสะดวกในการตรวจสอบความผิดพลาด แบบฟอร์มการวิเคราะห์ 1 ชุด ใช้
สำหรับวิทยานิพนธ์ 1 เล่ม

ตอนที่ 2 สำหรับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างถึงสิ่งพิมพ์ที่ปรากฏ
ในบรรณานุกรมและเชิงอรรถของวิทยานิพนธ์ มีเนื้อหาครอบคลุม ชื่อผู้แต่ง
ชื่อเรื่อง ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ประเภทของสิ่งพิมพ์ ภาษาของสิ่งพิมพ์
ปีที่พิมพ์ ขอบเขตเนื้อหาวิชาของสิ่งพิมพ์ ลำดับที่ของวิทยานิพนธ์ที่รายการอ้างอิงนั้น
ปรากฏอยู่ และรายการลำดับที่ของรายการอ้างอิงนั้นตามที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์
เล่มที่อ้างถึง

การสร้างเกณฑ์ในการวิเคราะห์

จากที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์จะศึกษาถึง
ประเภท ภาษา อายุ ผู้ผลิต และขอบเขตเนื้อหาของเอกสารที่ถูกอ้างถึง
ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์

1. ในการวิเคราะห์การอ้างถึง เพื่อศึกษาถึงประเภทเอกสารที่ผู้
เรียบเรียงวิทยานิพนธ์ใช้ในการอ้างถึง ได้ใช้วิธีการของ La Borie และ
Halperin (1976 : 277) ซึ่งได้แบ่งประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึง
ไว้ 8 ประเภท ได้แก่ หนังสือ วารสาร วัสดุที่ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่ รายงานประจำปี
รายงานวิจัย รายงานการประชุม วิทยานิพนธ์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ผู้วิจัย
ได้เพิ่มเติมประเภทของเอกสารอื่น ที่ไม่อาจจัดเข้าไปได้ในประเภทใดได้ ได้แก่
เอกสารอัดสำเนา จุลสาร เอกสารระหว่างประเทศ เช่น เอกสารของ
องค์การสหประชาชาติ เอกสารของศาลโลก สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วย
เรื่องต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงประมวลกฎหมาย และคำพิพากษาฎีกา

2. งานการตัดสินใจว่าสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึงรายการหนึ่ง ๆ เป็น
สิ่งพิมพ์ประเภทใด ได้ใช้เกณฑ์ดังนี้

หนังสือ (Books) หมายถึงสิ่งพิมพ์ที่ไม่ได้กำหนดออกตามวาระ มี
เนื้อหาสมบูรณ์ในเล่มหนึ่ง ๆ หรือชุดหนึ่ง ๆ ในกรณีที่หนังสือมีเนื้อหาอย่างมาก จะ
พิมพ์ติดต่อกันหลายเล่ม (Volumes) ใน 1 ชุด (Series) สิ่งพิมพ์ที่จัดว่าเป็น
หนังสือควรมีตั้งแต่ 49 หน้าขึ้นไป โดยไม่รวมปก หนังสือเล่มหนึ่งหรือชุดหนึ่ง
อาจจะมีเพียงเรื่องเดียวหรือรวมหลายเรื่องก็ได้ (Harrod 1977 : 123-124)
และหมายรวมถึงคำอธิบายกฎหมาย คำบรรยายและคำสอนกฎหมายด้วย

วารสาร (Journals) หมายถึงวารสารทางวิชาการ จัดพิมพ์โดย
สถาบันวิชาการ สมาคมวิชาการ หรือองค์การ ประกอบด้วยข่าวความเคลื่อนไหว
ในวงการ รายงาน บทความ หรือกิจการในแขนงวิชา (จารุวรรณ สินธุโสภณ
2521 : 74) หมายรวมถึงราชกิจจานุเบกษาดด้วย

วิทยานิพนธ์ (Thesis and Disertation) หมายถึงผลงานของ
นักศึกษาที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสำรวจ
การทดลอง และวิเคราะห์วิจัยข้อมูลอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้ได้ความรู้
ใหม่ (Harrod 1977 : 280, 818) และเพื่อให้ได้รับปริญญาในสาขาวิชาใด
วิชาหนึ่งด้วย

รายงานการประชุม (Proceeding) หมายถึงเอกสารเสนอหรือแถลง
งานที่ประชุมของสมาคมหรือสถาบัน รายงานการประชุมสรุปผลการอภิปรายเอกสาร
นั้น และรายงานกิจการหรือธุรกิจเกี่ยวกับการประชุม (จารุวรรณ สินธุโสภณ

2521 : 93) ในงานวิจัยเรื่องนี้ รายงานการประชุมมีความหมายรวมถึงรายงาน การสัมมนาและเอกสารประกอบการสัมมนาด้วย

รายงานการวิจัย (Research Reports) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อเรื่อง แจ่มให้ทราบความเป็นมา หรือความจำเป็นที่ต้องดำเนินการวิจัย เรื่องดังกล่าว วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการ ความคาดคะเนของผลการวิจัย ข้อมูล วิเคราะห์และประเมินผลการวิจัย ตลอดจนสรุปผลและอาจมีข้อเสนอแนะหรือกล่าว ถึงปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการวิจัย (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 93)

รายงานประจำปี (Annual Reports) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่รายงาน ผลงานทั่วไป โดยส่วนรวมที่หน่วยงานหนึ่ง ๆ ได้กระทำในรอบปีที่ผ่านมา ผลงาน เฉพาะด้านโดยละเอียดงบประมาณและการใช้จ่าย รายงานผู้บริหารหรือบุคลากร บางที่มีการเปรียบเทียบผลงานในปีก่อนๆ และอาจมีการคาดคะเนผลงานในปีต่อ ๆ ไปด้วยเล็กน้อย (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 11)

หนังสือพิมพ์ (Newspapers) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกต่อเนื่อง เป็นรายวัน รายสัปดาห์หรือรายบักษ์ (Harrod : 1977 : 91) ในสาระสำคัญ คือข่าวสารด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่น ในประเทศ และข่าวสารเกี่ยวกับต่างประเทศ มีทั้งข่าวเกี่ยวกับทางราชการและข่าวทั่วไป มีสารคดีหรือบทความให้ความรู้ ทั่วไปหรือในแขนงวิชาเฉพาะบ้างเป็นส่วนน้อย มีบทบรรณาธิการซึ่งแสดงความคิดเห็น รายงานเชิงวิเคราะห์ หรือเสนอแนะความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องรับไปพิจารณา รายงานด้วยภาพ คอลัมน์เพื่อความบันเทิงบ้าง นอกจากนี้ นั้นเป็นการประกาศหรือโฆษณา (จารุวรรณ สินธุโสภณ 2521 : 87)

นิตยสาร (Magazines) หมายถึงสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นวาระ เช่นเดียวกับวารสาร มุ่งให้ความรู้และความบันเทิงแก่ผู้อ่าน โดยทั่วไป นิตยสารจะประกอบด้วยเรื่องราวประเภทนวนิยาย บทกวี หรือบทความในหลายสาขาวิชาหรืออาจเป็นการรวบรวมข่าวในรอบเดือนจากหนังสือพิมพ์รายวัน (Harrod 1977 : 85)

วัสดุที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ (Unpublished Materials) หมายถึงเอกสารที่เก็บไว้ในรูปลักษณะดั้งเดิม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ ได้แก่ จดหมายเหตุ ต้นฉบับตัวเขียน จดหมาย หรือเอกสารส่วนบุคคล (Laborie & Halperin 1976 : 277) ในที่นี้หมายรวมถึงเอกสารของหอจดหมายเหตุแห่งชาติด้วย

จุลสาร (Pamphlet) คือสิ่งพิมพ์ที่กล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จบบริบูรณ์ในเล่ม มีความยาวอย่างน้อย 5 หน้า แต่ไม่เกิน 48 หน้า ส่วนมากจะพิมพ์ออกมาเป็นเอกเทศ แต่อาจออกมาเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นชุด ซึ่งมีรูปแบบและเนื้อหาใกล้เคียงกัน (Harrod 1987 : 618)

คำพิพากษาศาลฎีกา (Court Decision) คือคำตัดสินชี้ขาดข้อเท็จจริงของศาลฎีกา ประกอบด้วยข้อกฎหมาย อธิบายเหตุผลให้เห็นว่าเป็นการยุติธรรมที่จะบังคับคดีให้ยกฟ้องโจทก์หรือจำเลยแพ้คดี ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกานี้ถือเป็นที่สุดในการขบวนการยุติธรรม (หยุด แสงอุทัย 2513 : 48)

ประมวลกฎหมาย (Code) คือกฎหมายที่บัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร และได้รวบรวมบทบัญญัติที่กล่าวถึงเรื่องเดียวกัน แต่กระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง

นำมาเรียงเป็นหมวดหมู่ไว้ในฉบับเดียวกัน (พิชญ์ รพินทร์ 2508 : 4) เช่น
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายที่ดิน
และประมวลรัษฎากร เป็นต้น ในที่นี้หมายรวมถึงพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด
พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศของทางราชการ ประกาศพระบรมราช-
โองการ ข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล และข้อบัญญัติตำบล

เอกสารอัดสำเนา (Reprography Documents) คือเอกสารที่
ผลิตซ้ำโดยวิธีการใด ๆ เช่น การใช้แสง เครื่องอัดสำเนา เครื่องถ่ายเอกสาร
บลูพรินท์ เป็นต้น (Harrod 1987 : 702)

สิ่งพิมพ์อื่น ๆ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ไม่สามารถจำแนกเข้าอยู่ในสิ่งพิมพ์
ประเภทหนึ่งประเภทใดที่กำหนดไว้

3. ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ได้รับการ
อ้างอิงถึง ผู้วิจัยได้จำแนกการอ้างอิงทั้งหมดตามการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้
โดยจำแนกดังนี้

- 000 เบ็ดเตล็ด
- 100 บริษญา
- 200 ศาสนา
- 300 สังคมศาสตร์
 - 301-309 สังคมวิทยา
 - 310 สถิติ

- 320 รัฐศาสตร์
- 330 เศรษฐศาสตร์
- 340 กฎหมาย
 - 341 กฎหมายระหว่างประเทศ
 - 342 กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายบริหารประเทศ
 - 343 กฎหมายอื่น ๆ
 - 344 กฎหมายสังคม
 - 345 กฎหมายอาญา
 - 346 กฎหมายส่วนบุคคล
 - 347 กระบวนการยุติธรรม
 - 348 พระราชบัญญัติ
 - 349 เทศบัญญัติ
- 350 รัฐประศาสนศาสตร์
- 360 ปัญหาสังคม และสวัสดิภาพสังคม
- 370 การศึกษา
- 380 การพาณิชย์ การคมนาคม การขนส่ง
- 390 ขนบธรรมเนียมประเพณี และคติชาวบ้าน
- 400 ภาษาศาสตร์
- 500 วิทยาศาสตร์
- 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์
- 700 ศิลปกรรมและการบันเทิง
- 800 วรรณคดี
- 900 ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และการท่องเที่ยว

ในหมวดย่อยกฎหมาย 340-349 นั้น มีขอบเขตครอบคลุมดังนี้

340 จะครอบคลุมเรื่องปรัชญาและทฤษฎีกฎหมาย กฎหมายเปรียบเทียบ การแปรรูป การเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระบบต่าง ๆ ของกฎหมาย เช่น กฎหมายโรมัน กฎหมายโบราณ กฎหมายตะวันออก กฎหมายอิสลาม เป็นต้น และความขัดแย้งในตัวบทกฎหมาย

341 กฎหมายระหว่างประเทศ ครอบคลุมถึงแหล่งกำเนิดกฎหมายระหว่างประเทศ เช่นองค์การ ข้อตกลงสนธิสัญญา องค์การนานาชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ การพิจารณาเรื่องพรมแดน น่านน้ำ เขตแดนบนอากาศ สิทธิมนุษยชน การพิจารณาโทษคนต่างชาติ ความขัดแย้งระหว่างรัฐ กฎหมายสงคราม และการปฏิบัติต่อเชลยศึก และความร่วมมือระหว่างประเทศในการช่วยเหลือทางทหาร การช่วยด้านอาชีพ การช่วยเหลือด้านอาวุธ การช่วยเหลือด้านสาธารณสุข

342 กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายบริหารประเทศ ครอบคลุมถึงกฎหมายเลือกตั้ง โครงสร้างรัฐบาล และกฎหมายควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

343 กฎหมายอื่น ๆ อันได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการทหารและการป้องกันประเทศ กฎหมายสาธารณสุขสมบัติ พรบ.เงินงบประมาณ กฎหมายภาษีอากร และกฎหมายขนส่ง

344 กฎหมายสังคม ครอบคลุม กฎหมายแรงงาน กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายประกันสังคม กฎหมายพิทักษ์ความปลอดภัย กฎหมายสาธารณสุข กฎหมายการศึกษา

345 กฎหมายอาญา

346 กฎหมายส่วนบุคคล ได้แก่ กฎหมายครอบครัว กฎหมายเกี่ยวกับ

การประทุษร้ายส่วนบุคคล กฎหมายทรัพย์สิน กฎหมายมรดก กฎหมายการก่อตั้ง
สมาคม องค์การต่าง ๆ กฎหมายพาณิชย์ กฎหมายธนาคารและการประกันภัย
และกฎหมายเกี่ยวกับหลักทรัพย์และการซื้อขาย

347 กระบวนการยุติธรรม การปฏิบัติงานของศาล การสืบพยาน
การว่าความ การพิพากษา และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

348 พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา และการศึกษาเฉพาะกรณี
เกี่ยวกับกฎหมาย

349 เทศบัญญัติ

สำหรับในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหาของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการ
อ้างถึงนั้น จะไม่นำสิ่งพิมพ์ประเภทคำพิพากษาศาลฎีกามาทำการวิเคราะห์ เนื่องจาก
ลักษณะการนำมาอ้างถึงนั้น จะระบุเฉพาะเลขคำพิพากษาศาลฎีกาเท่านั้น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 278/2503

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 168/2512

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 564/2525

ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่สามารถกำหนดได้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกานั้น ๆ มีขอบ
เขตเนื้อหาอยู่ในสาขาวิชาใด จึงไม่สามารถนำมาทำการวิเคราะห์ได้

4. ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาสถานที่พิมพ์ของเอกสาร ที่ได้รับการ
อ้างถึงจะจำกัดขอบเขตการวิเคราะห์เฉพาะประเทศที่ผลิตเอกสารเท่านั้น ไม่
รวมเมืองที่พิมพ์

5. ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาถึงผู้ที่ผลิตเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง จะวิเคราะห์จากสำนักพิมพ์ โดยแบ่งประเภทผู้ผลิตออกเป็น 6 ประเภท คือ หน่วยงานรัฐบาล เอกชน มหาวิทยาลัย องค์กรที่ไม่หวังผลกำไร องค์กรระหว่างประเทศ (La Borie & Halperin 1976 : 286) และได้เพิ่มรัฐวิสาหกิจขึ้นอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามการจัดแบ่งองค์กรในประเทศ

6. ในขณะเดียวกัน ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาอายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง จะถือเอาปีพิมพ์เอกสารตามที่ปรากฏในการอ้างอิงแต่ละรายการเป็นข้อมูลหลักในการวิเคราะห์ อายุของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างอิงแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุ 0-5 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปีขึ้นไป (LaBorie & Halperin 1976 : 278-280) ทั้งนี้ โดยการนับจากปีที่พิมพ์ในวิทยานิพนธ์ ย้อนขึ้นไปถึงปีที่พิมพ์ของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างอิง พ.ศ. 2523 ในกรณีนี้ อายุของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างอิงเป็น 1 ปี

7. ในการวิเคราะห์เพื่อศึกษาภาษาที่ได้รับการอ้างอิงนั้น จะลงตามภาษาของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างอิงจริง

8. บันทึกข้อมูลลงในแบบวิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์ดังนี้คือ

8.1 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์แต่ละเล่มในแบบฟอร์ม ตอนที่ 1

8.2 บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิงที่ปรากฏในเชิงอรรถและบรรณานุกรม แต่ละรายการลงในแบบฟอร์ม ตอนที่ 2

8.3 การอ้างอิงสิ่งพิมพ์เรื่องเดียวกัน โดยผู้แต่งคนเดียวกัน ปรากฏในเชิงอรรถและบรรณานุกรม นับเป็นการอ้างอิงเพียงรายการเดียว

ตัวอย่าง เช่น งานวิจัยเรื่องหนึ่งอ้าง หยุด แสงอุทัย. ความรู้ทั่วไปทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2517. ในเชิงอรรถแล้ว 1 ครั้ง และในบรรณานุกรมท้ายเล่ม ก็ปรากฏรายชื่อหนังสือเล่มเดียวกันนี้อีก จะบันทึกลงในแบบฟอร์มเพียง 1 ครั้ง

4. การอ้างถึงสิ่งพิมพ์หลายเรื่องที่ตีพิมพ์ในเอกสารฉบับเดียวกัน หรือในหนังสือรวมเรื่อง นับจำนวนการอ้างถึงตามจำนวนเรื่อง สิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึง

5. เอกสารเรื่องหนึ่งอาจจะได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์มากกว่า 1 เล่ม ตัวอย่างเช่น

จิตติ ตึงศภัทีย์. หลักกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521. ได้รับการอ้างถึงในวิทยานิพนธ์ 10 เล่ม ในกรณีเช่นนี้ จะนับเป็นการอ้างถึง 10 รายการ

8.6 ถ้ารายละเอียดทางบรรณานุกรมของสิ่งพิมพ์ที่ได้รับการอ้างถึงตามที่ปรากฏในเชิงอรรถและบรรณานุกรมไม่สมบูรณ์ เช่นไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ จะไม่วิเคราะห์การอ้างถึงรายการนั้น ๆ เช่น แต่จะนับจำนวนรวมไว้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าจากการอ้างถึงทั้งหมดมีการอ้างถึงที่ไม่สมบูรณ์ร้อยละเท่าใด

9. วิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกรวบรวมไว้ในแบบวิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์โดยวิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

10. สรุปและรายงานผล